

mel i sucre

MEL I SUCRE Nº 62 Agost de 1.985. Butlletí informatiu de l'Obra Cultural Balear a Sant Joan.

PORTADA .- Esclau negre amb morral, per evitar la fugida

CONTRAPORTADA.- Cobla tradicional de xeremiers mallorquins, segons Costumari Català.

Local social .- no n'hi ha

Tothom que vulgui col.laborar que faci de veure algú de l'equip de treball.

Tirada actual.- 125 exemplars
Depòsit Legal - 49- 1.983
Imprimeix fot- Bohigas
Preu de venda 100 pts

A AQUEST NUMERO HI TROBAREU

- Notícies locals, del que succeeix al poble, fins a l'hora de tancar el número, per l'O.C.B.

- Ajuntament, resum del ple extraordinari celebrat a la Sala a 24- 08- 85, per Joan Sastre Joan.

- Apartheid: racisme colonial institucionalitzat. Breu resum de la segregació racial a Sudàfrica, per Miquel Company Florit i Joan Morey.

- NO ho crec, poema de Tomeu Company on rendeix homenatge pòstum al senyor Miquel.

- L'Oferta, melodia del ball i breu comentari al respecte, per Joan Morey.

- Estiuejant per la mar, poema de Bàrbara Mates Sastre que fa referència a l'estació calorosa.

- Bestiari: la balena, estudi d'aquest animalot marí, per Cosme Nígorra i Joan Morey.

- Programa de les festes patronals de Sant Joan 1.985

Passatemps, per JOan Sastre

- Fet, del succeït a dos santjoaners.
(S'ha sentit contar així)

NOTICIES LOCALS

--- Dia 19 d'aquest mes l'Ajuntament tingué la primera reunió per parlar de les festes patronals de l'estiu. N'hi va haver de regidors que digueren que no en volien saber res, tenien altres feines o les va bastar l'experiència de l'any passat.

--- Dia 24 tingué lloc a la Sala un ple extraordinari. Entre els temes més importants foren el programa de les festes i declarar desert el concurs- oposició per a la plaça de Saig.

--- Els programes de les festes patronals a la fi han sortit al carrer. L'Ajuntament ja mos té acostumats a fer- nos esperar fins el darrer dia per conèixer el programa.

--- En vistes a que l'any passat el Consistori esperà el penúltim dia de festa a posar les banderes al balcó de la Casa de la Vila. Enguany les ha posades dos mesos abans. (Si bé n'hi que diuen que era per què la gent de pas sapigués, en cas de pèrdua, on era l'Ajuntament)

--- També s'han posat ja, com cada any, les tres típiques banderes al cap damunt del campanar.

--- En principi, del programa de festes, cal destacar la gran quantitat d'actes esportius que hi figuren: concretament un 56 % dels actes anunciats tenen caire esportiu- competitiu.. Cal destacar (com a novetat) les carreres de cavalls a la pista de Gossauba.

--- En principi, se deia que la Revetla s'havia de fer a la Plaça del Camp, però com sempre, els poders fàctics del poble començaren a actuar i no hi haurà cap novetat al respecte.

--- Pareix esser que durant les festes, l'Ajuntament de Sant Joan obsequiarà a cada família de la vila amb un mapa del terme del nostre poble, fet al estil antic. Ja veruem que serà.

--- El clavagueram del carrer Major del poble estava un poc embossat. Vingueren els camions desembossadors i començaren a treure saïmot vermell.

--- En el que va d'estiu, se pot dir que no ha fet cap gota d'aigua. A pesar de tot no mos podem queixar ja que ha fet calor i basca a voler; a pesar de tot se creu que ara, que s'acosten les festes, el temps canviarà, prova d'això, el passat diumenge vespre (dia 25), molta de gent va tenir que treure una jaqueta: " feia fred ".

--- El local de l'O.C.B. de Sant Joan està pràcticament desocu-

pat. Es va fer net de paperassa, i altres herbes. Se pot dir que esteim al carrer.

---Durant una setmana, i degut a que la bomba de treure aigua de "la torre" va estar espenyada, al nostre poble hi va haver tranquil·litat de camions cisterna pel carrer Major. Una vegada arreglat el desperfecte tot ha tornat a la normalitat.

--- A pesar de la pertinaç sequedat, els ametllers de Sant Joan encara fan fruits. Se diu que enguany n'hi ha un bon esplet. No així les garroves, però a pesar de que n'hi ha poques, pareix que aniran cares.

--- Els al.lots i els mestres d'escola ja estan mig preparats tornar envestir a un nou curs escolar.

--- Se diu que epr la banda de Son Rebassa hi ha un falcó que " pega " als esbarts de coloms d'aquella contrada. Ja n'hi ha molts que el volen matar.

--- El mes passat el Mel i Sucre afirmà que cap santjoaner havia aprovat les oposicions al cos nacional de professors d'E.G.B.: res més lluny de la veritat, na Catalina Gayà les aprovà.

--- Pels pinars de tota Mallorca'shan posat unes trampes sexuals pel papalló de la processonària del pi. Esperam que hi hagi bona caça.

--- A principis de mes quatre balenes visitaren el port de Ciutat. Aquestes balenes eren de l'espècie *Balaenoptera physalus*, comuns pel mar Mediterrani, on hi crien..

--- Els robatoris per la part de foravila segueixen essent el pa de cada dia. Se sent a dir que desapareixen animals domèstics entre el mes importants. Seria necessari una més efectiva vigilància per les persones encarregades d'aquesta feina.

--- Se diu que per la vila hi ha una gurada de caragolers a la seca que amb l'ànim d'omplir el paner no miren gens prim en esbucar qualche paret de pedres o marge.

--- Alguns dels motoristes afiliats a la Peña Motorista San Juan estan obtinguent èxits de categoria provincial dins les seves respectives especialitats de moto- cross.

--- Aquestes cadires que hi ha per les plaça els dies de festa o competició són de la Mancomunitat del PLa, i possiblement l'Ajuntament participi en la compra d'una partida.

A J U N T A M E N T

Resum del ple extraordinari de 24-08-85.

Era dissabte i el ple convocat a les 12 va començar devers les dotze i mitja, faltaven els regidors Gabriel Mstes, Guillem Gayà i Francisco Bover.

1) Lectura i aprovació de l'acte anterior

Fou llegit l'esborrall de l'acte de la sessió extraordinari de 29-06-85, i aprovat per unanimitat.

2) Aprovació definitiva del pressupost de 1.985

L'esborrall d'aquest pressupost ja va esser presentat als regidors a un ple celebrat el 8-06-85, ara, una vegada acabat el plaç d'exposició al públic, i ja que no hi hagut reclamacions per part de ningú, queda aprovat definitivament. (Mel i Sucre nº 60 el podeu trobar integrament).

3) Imposició de contribucions especials per l'asfalt del carrer Mirador i altres, camí d'Hortella, i rafal Aixat

La Comissió d'Hisenda comunicà que aquestes obres estan subvencionades pel Consell Insular en un 85 %, per tant queda un 15 %; la Corporació va acordar que aquest 15% restant fos costejat mitjançant contribucions especials, pels veïns afectats, segons els metres lineals de façana als carrers, i segons l'extensió i situació de la finca als camins.

La comissió d'Hisenda se cuidarà de fer les distribucions.

4) Aprovació del projecte de l'escorxador i tramitació com activitat reglamentària

Se tracta d'un projecte de millora de l'escorxador actual, i l'import és d'uns 4 milions de pessetes.

En principi el projecte es va encarregar perquè amb la seva simple confecció s'allarga el permís per tenir l'escorxador obert devers un any més; llavors el consistori ja decidirà si se duu a terme el projecte segons la necessitat.

Finalment s'acordà:

- a) Aprovar el projecte redactat
- b) Delegar a Arnau Gayà perquè estudiï les necessitats més apremiants de l'escorxador.
- c) Sol·licitar una subvenció a la Comunitat Autònoma.

5) Aprovació del projecte de piscina i petició de subvenció.

Davant l'urgència de la tramitació de paperassa el senyor batle va informar que la comissió d'obres ja havia fet totes les passes pertinents, de manera que el ple només hauria d'aprovar un projecte que ja estava aprovat.

La suposada piscina estarà ubicada al "Parque", i l'import total contrapassa els 15 milions de pessetes.

En general es va parlar damunt despeses de manteniment, un monitor que guardi els al.lots, el problema de l'aigua, possibles contagis d'infeccions cutànies, possibilitat d'aconseguir una subvenció, si l'Ajuntament hauria de llogar una persona per guardar la piscina,...

Passat el punt a votació hi va haver una petita disputa damunt el sistema de presentació de projectes al ple.

J. Sastre va manifestar que no podia votar un projecte del qual no havia sentit parlar oficialment fins aquell moment, i va recriminar a l'equip que comanda el seu sistema de presentar projectes: sempre totalment acabats, arreglats i complimentats, i sempre per raons d'urgència. Es va abstenir de votar.

G. Mora va recolzar les paraules de J. Sastre.

G. Company va assenyalar que no podia votar afirmativament un projecte de tal envergadura del qual no coneixia absolutament res, ni condicions sanitàries, ni econòmiques.

La resta va votar afirmativament.

6) Peticció de cooperació tècnica total per l'asfalt dels carrers

El senyor batle i el senyor Mesquida explicaren la seva intenció de fer preparar un projecte als tècnics del Consell Insular per tal d'asfaltar tots els carrers de Sant Joan, en dues fases.

Fase-1.- Posar una capa d'aglomerat a tots els carrers ja asfaltats però actualment en mal estat.

Fase- 2.- Asfaltar tots els carrers que no hi estiguin.

Una vegada redactat el projecte, se mirarà si és viable i se cercarà la forma de dur-lo a terme.

Al final hi va haver una petita discussió entre G. Mora i J. Mesquida sobre una informació referida a voreres d'acera., pareix ésser que el mal entès fou ocasionat per falsos rumors populars.

7) Unitat Sanitària

El senyor batle donà als presents una extensa conferència per explicar la feina que han hagut de fer per poder tenir redactat el projecte d'hora, per convidar a l'honorable Sr Canyelles a posar la primera pedra, que juntament amb la recepció oficial i amb el "refesc" pertinent serà un acte de les festes patronals.

8) Programa de festes patronals

Després d'una petita menció al retard de la confecció del programa (pareix que devers l'any 50 una vegada va sortir el dilluns de festes) el coordinador de festes Carles Costa explicà els actes que el composaven.

El senyor batle consultà als regidors assistents si la corporació havia d'assistir oficialment a la missa en honor del patró, una majoria va trobar que sí.

9) Edició Memòria Municipal 84 /85

Se seguiran els mateixos procediments que l'any passat, la seva presentació serà dins un acte del programa de festes.

10) Subvenció campanya normalització lingüística

C. Costa va comunicar que la conselleria de cultura de la comunitat autònoma subvenciona amb un 30 % les activitats que puguin acollir-se a aquesta campanya.

Hi va haver les següents propostes:

Carles Costa

- Arribar a redactar la totalitat dels oficis i escrits oficials del nostre Ajuntament en la nostra llengua.
- Contactar en l'escola de mallorquí de Manacor per la projecció d'audiovisuals.
- Sol.licitar una ajuda per llogar els locals per impartir el curs de català ECCA

Sr batle

- Concertar un certamen de recerca de cultura popular (vida de fills il.lustres, històries de la vida quotidiana d'un temps, etc)
- Convocar un concurs d'idees i projectes per millorar el nostre poble

J. Sastre

- Començar a dur a la pràctica la normalització lingüística posant els noms dels carrers així com toca. Elaborar un pla gradual i dur-lo a terme en un parell de fases, començar pels noms polítics, canviar les plaques deteriorades, i així fins a la totalitat.

Gabriel MORA, com a representant d'un partit conservador, va trobar que això era tirar els doblers, Arnau Gayà, també.

Carles Costa explicà que tamateix s'hauria d'arribar a fer, fins i tot hi ha un article a la Constitució que ho pot obligar.

Gabriel Company va parlar del carrer a dedicar al mestre Fuster.

11) Desert el concurs- oposició per la plaça de "Alguacil"-Ordenança.- (Saig-ordenança segons els diccionaris consultats)

Just hi havia una instància presentada, i segons pareix no va complir totes les condicions, ja que a l' hora de finalitzar el plaç no va poder acreditar complir un dels requisits, concretament referit al carnet de conduir.

En vista a això s'acordà:

a) Declarar deserta la convocatòria d'oposició, i parlar-ne a un pròxim ple. Gabriel MORA va demanar que es concretàs quan se'n tornaria parlar, que " un pròxim ple " se pot torbar molt a arribar. Es concretà que es tornaria fer la convocatòria del concurs dins el darrer trimestre d'enguany.

b) Renovar el contracte al personal interí (Guillem Company) fins que la plaça estigui coberta en propietat.

El sr batle es congratulà que no se presentàs ningú, perquè segons ell " així se demostra que ningú de l'Ajuntament havia fet passes per aficar- hi ningú en particular ".

J. Sastre, al contrari va opinar que possiblement fos perquè tot-hom creia que la plaça ja estava ocupada.

Gabriel MORA va proposar donar un poc més de publicitat a la convocatòria, i l'assessor jurídic es va llamentat de la deixadesa general dels possibles aspirants.

Finalment, una vegada acabat el ple, el sr Mesquida va intentar incloure un punt per urgència. Era referit a prendre un acord per aprovar la compra de cadires a la Mancomunitat del Pla , però com que era un ple extraordinari no hi podia haver punts d'urgència, i aleshores no va poder ser.

Devers les tres els edils partiren a dinar

El continent negre ha estat el que en més pocs anys ha rebut més impacte degradador de la civilització de l'home occidental europeu.

A partir del segle XV els colons portuguesos, alemanys, anglesos, espanyols, holandesos,... s'ensenyoriren amb ell i li usurparen terres, animals, vegetació, cultura,... i el que és pitjor, esclavitzaren els seus habitants, per considerar-los una raça inferior a la blanca.

Se creu que entre els segles XV i XIX, la trata de negres suposà la deportació d'uns 19 milions d'individus, que foren separats de les seves terres, conduïts violentament a altres països (sobretot Brasil, EEUU, Antilles,...) i empleats com esclaus.

Mentres tant, a les colònies africanes, la sort dels negres que quedaren no fou molt millor. Els colons blancs s'aprofitaren d'ells, les robaren les seves riqueses, les seves terres, i els emplearen per fer feina, i així veim com a principis del segle XIX, a les cancelleries de les nacions europees poderoses es feia un repartiment del continent (del Sahara per avall).

Acabada la segona Guerra Mundial, s'inicià el procés invers, és a dir la descolonització i conseqüent independència del països africans: creació d'uns nous governs amb gent d'allà mateix i a poc a poc fora gens d'influència de l'home blanc.

Dins tot aquest procés, mereix atenció especial el que va anar succeint a la república de Sudàfrica, on hi campa a les amples el sistema de l'Apartheid. La història de l'Apartheid és la d'un racisme elaborat i utilitzat per les petites minories blanques en vistes a dominar a la gran majoria negra, desposseir-la de les seves terres i explotar al màxim el seu treball, en benefici dels blancs i els seus associats estrangers.

La història s'inicia a 1.652 amb l'arribada dels colons holandesos, anglesos i francesos. Segueix amb la conquesta del regne zulú per part dels anglesos i les guerres entre anglesos i boers de les repúbliques afrikaner (formades per agricultors d'origen holandès). A poc a poc els anglesos es feien amos de la situació.

Els interessos de tota aqueixa lluita eren per una part econòmics (mines de diamants a Kimberley ja en poder anglès, i les noves mines d'or descobertes a Witwatersrand, que necessitaven molta mà d'obra) i militars, bona situació geogràfica de Sudàfrica.

En vistes a tot això, la majoria negra (més d'un 70 % de la població) fou treta de les seves terres i confinada a unes reserves que no representaven massa més d'un 10 % de la superfície total del territori i de riquesa pràcticament inexistent. Els blancs, a poc a poc, s'anaren ensenyorint amb el territori i amb el poder.

La injustícia legalitzada seguí incrementant-se amb el pas del temps: se crearen escoles pels blancs i escoles pels negres, barris, carrers, comerços, passejos, bancs (per seure), aceres, ... unes pels blancs i altres pels negres... Molts creien que aquesta injustícia acabaria a la llarga amb el propi sistema: res més lluny de la veritat, ja que s'anava incrementant i reforçant de cada dia arribant fins a l'actualitat de 1.985.

El sistema d'apartheid segueix creant problemes a les persones de raça no blanca a la República de Sudàfrica: repressions, presó, morts violentes, enfrontaments de la policia amb estudiants, vagues, desordre públic, ... Darrera tot això hi planegen fantasmagòrics els poders militars dels dos blocs en litigi.

Se diu que aquesta nació està ran del caos total.

Tu nasqueres a una casa humil
els teus pares te suraren
i lluitaren per fer un doblor
trobant lloves i enganys te tregueren de l'infància.

Ja eres un jovenet
treballares com un home
encara que mai perdies l'esperança de fer- te un gran senyor

Qualque dia dejunades
cada dia a ull de sol
tu tancat amb tu mateix
esperaves el teu premi de fer- te un gran senyor.

La vida te va embrutar
hi va haver una mala retxa
te tirares al mal vici, per fer- te un gran senyor
ton pare mos va deixar
ja va haver passat la mala retxa de vida:
el respecte te va aturar.

Ajudaves a la casa treballant
i fent el cap viu
consolant a ta mareta
que a ton pare el guarda Déu
i en l'esperança de vida de fer- te un gran senyor.

Passat un raig de temps
ta mareta mos diu adéu,
tu canvies de repertori
i tornes un home nou.

Crec que agafares la teva meta
Ja eres un gran senyor !
Tenies el que volies
ben vestit i estirat,
pentinat i perfumat
a missa cada diumenge.

Fins que un dia mai oblidat
tu estares condemnat
a morir molt lentament
a causa d'un mal de moda.

A poc a poc t'hi acostares
paresquent que ho sabies
fora por al teu adéu
i amb pànic al sofriment.

Avui mos ha dit adéu
i el món no ha canviat
però te tenc a tu
per el gran senyor Miquel.

L ' O F E R T A

S'anomena Ofertori a la part de la missa en la qual el celebrant ofereix el pa i el vi que han d'ésser consagrats. L'ofertament s'acompanya amb una pregària que normalment lliga el sentit de les ofrenes amb la festivitat que hom celebra.

Per altra part se diu oferta a les coses que es presenten i donen al sacerdot com a sacrifici expiatori o per contribuir a les despeses del culte.

Josep Massot i Planes al seu llibre " Cançoner musical de Mallorca " diu lo següent en respecte a l'Oferta:

" A totes les festes, és costum dels pobles d'anar a adorar i besar la creu que el celebrant de la missa cantada duu als ornaments, per a la qual cosa davalla del presbiteri fins al darrer esglaó. Això es fa a l'Ofertori i és el que anomenen l'Oferta. Primer hi van els homes, començant per les autoritats, i després segueixen les dones. Els uns i els altres deixen les seves almoines, que depositen en unes bacinnes molt grans col·locades a posta. Si la festa és molt important, toquen les xeremies, el flabiol i el tamborino, tot el temps que dura la cerimònia i varien la tocata quan han acabat els homes; per a les dones en fan una de diferent.

A tots els pobles hi ha la mateixa tocata per a l'Oferta. L'única cosa que es fa és donar un desenvolupament més o menys variat a la melodia i adornar-la amb notes de floreig ".

Baldament en Massot digui que hi ha una única Oferta per tots els pobles, lo cert és que ell mateix (a principis de segle) en transcriu tres de diferents: " l'Oferta dels Homos i l'Oferta de les Dones ", L'Oferta Vella (que només la sabien els xeremiers vells) i una altra tocata per a " L 'Oferta dels Homos i Dones ".

Mescla de les dues primeres amb altres innovacions, ha arribat a l'actualitat (gràcies a la perduració de xeremiers a Mallorca) una melodia coneguda per " L'Oferta dels Homos i l'Oferta de les Dones ".

Els xeremiers de Sant Joan interpretaren durant l'Ofici de les festes d'estiu del nostre poble (l'any passat i tambéenguany) la melodia de l'Oferta. Mentres tant un grup de balladors i balladores dansaren al ritme de la melodia.

Aquesta melodia és la següent:

L'Oferta dels Homos

L'Oferta de les Dones

Cal afegir que als pobles d'Algaida i Montuïri, els Cossiers ballen dins l'església (durant l'Ofertori de la missa el dia de les festes patronals) la dansa de l'Oferta, de melodia diferent a la transcrita anteriorment. També, els Cossiers d'Alaró ballaven la dansa de l'Oferta pròpia del seu poble.

Roques, i mar endins
l'arenal desert amb lluna
el trenc de l'auba dejuna
gavines, mates i pins.

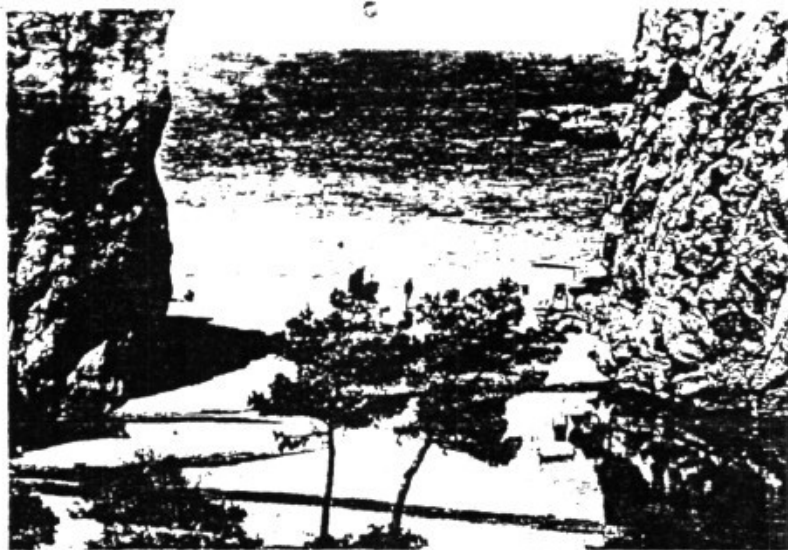
Les ones van amagant
son remor besa l'arena
els peixos boten de goig
baix l'aigua quieta i serena.

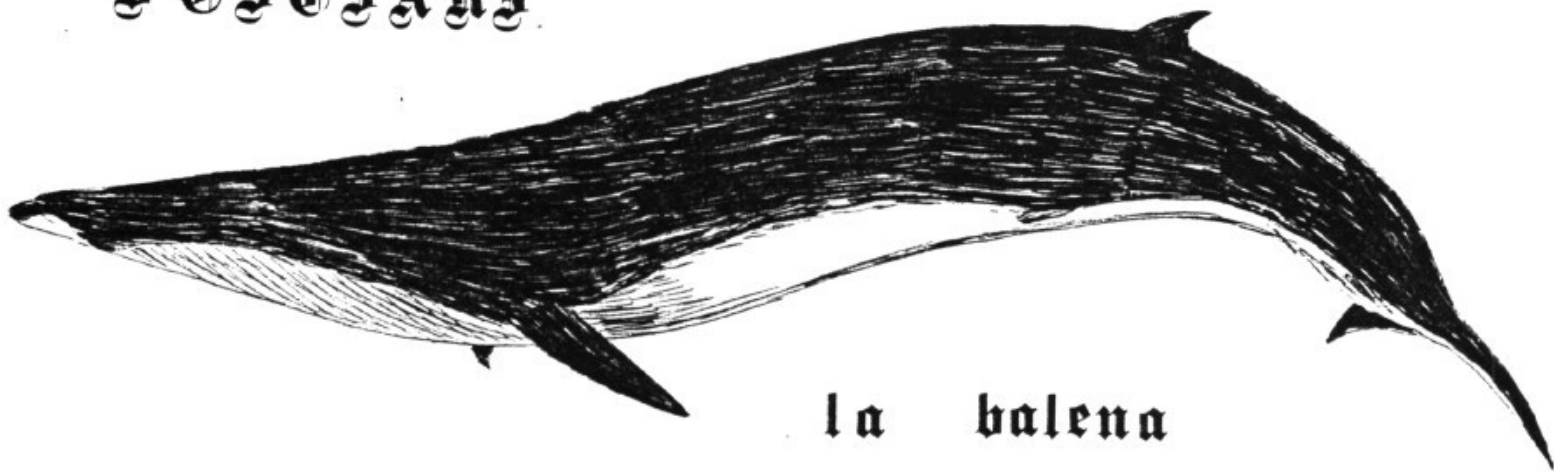
A l'entrellum surt el sol
tremolós, vermell de grana
s'amaga, el deixa tot sol
la lluna de Tropicana.

Donant. li pas, per gaudir
amb la claror del nou dia
tot vessant d'alegria
les flors, amb ell s'han d'obrir.

I en acostar-se el mig dia
que abras son calentor
cercant l'ombra i la frescor
dins l'aigua el cos s'" alivia ".

B. M.S.

la balena

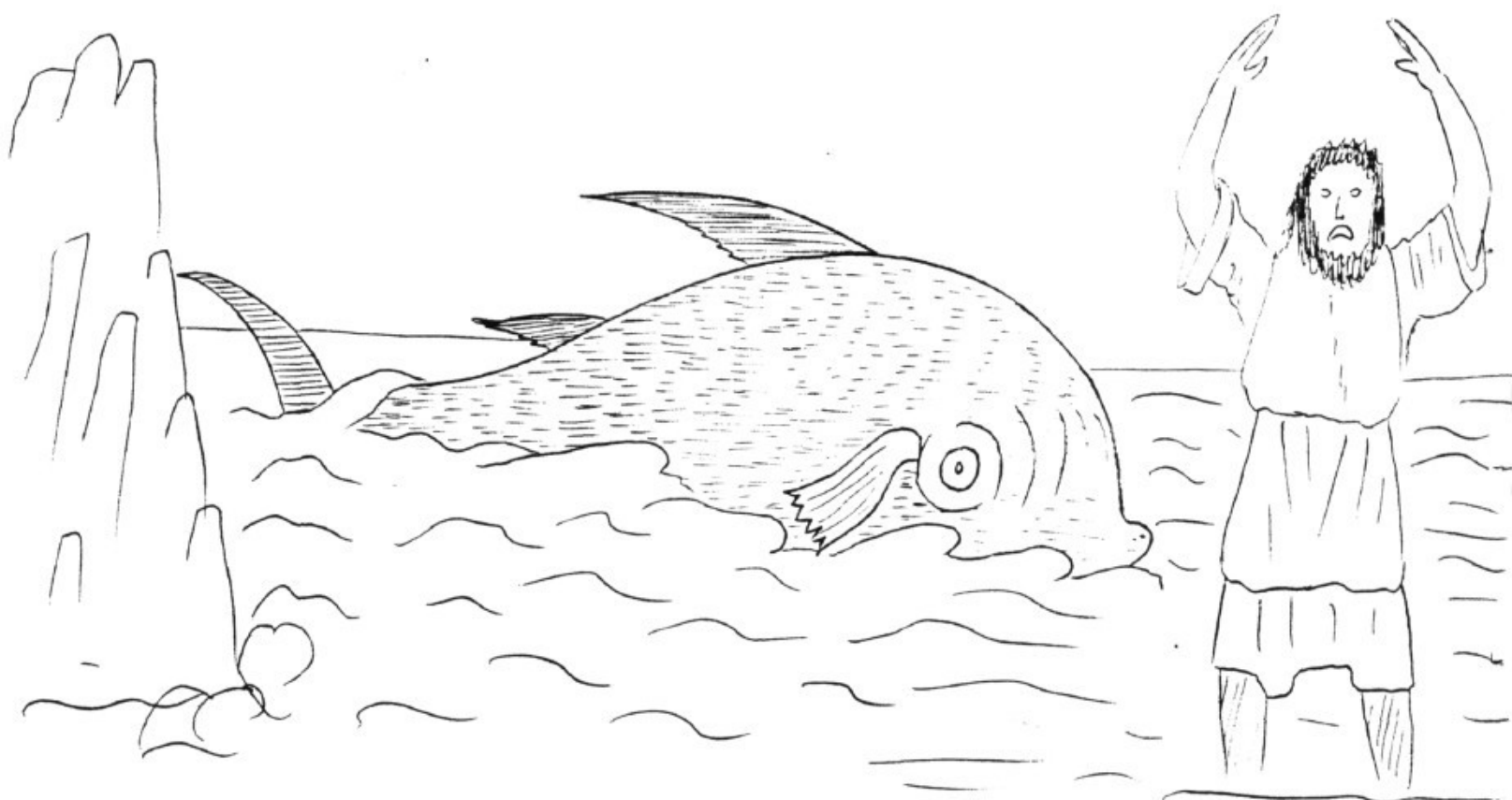
Magdalena, arròs, arròs !
Arròs, arròs, Magdalena.
Es peix que se fa més gros
a la mar, és la balena.

per Cosme Nigorra,
Joan MOray i altres

Les balenes són cetacis (mamífers adaptats al medi aquàtic) estesos arreu de tots els mars del món. El poble també sol anomenar així a altres cetacis, encara que no sien propiament balenes com els catxalots, caps d'olla, ... Les balenes, propiament dites no tenen dents a la boca, més bé una espècie de barbes insertes en el maxil·lar superior (entre 300 i 400 a cada banda) que li serveixen per filtrar l'aigua de la mar: obrin la bocota, la tanquen empenguent amb la llenguota (pot pesar 2 Tm als exemplars més grossos) tota l'aigua que han xuclada i les barbes serveixen de filtre, quedant dins la cavitat bucal gran quantitat de petits crustacis (plancton- krill), algues, ... que li serveixen d'aliment. A la part inferior de la boca, les balenes, tenen uns replegaments de la pell que no tenen altres cetacis.

Les balenes són animals poc coneguts. Els estudiosos descobreixen coses noves cada dia, referents a aquests animalots. No se sap exactament quantes espècies de cetacis i balenes existeixen sobre el planeta, ni totes les que se coneixen estan ben estudiades i classificades. Així i tot se creu que n'hi ha unes 100 espècies diferents de cetacis, de tamany variable entre 1,5 m i més de 30 m (els exemplars grossos de rorcual blava)

A pesar de tot, el poble té assimilat dins la seva cultura aquest animal. Llegendes, històries fantàstiques, pul·lulen dins les ments populars dels primitius pobles pescadors. Recordem l'aventura del profeta JOnàs narrada per la Bíblia on se diu que un gros peix engolí al profeta, el tingué tres dies i tres nits al seu interior i llavors l'escopí a una platja (modernament no se creu que fos un cetaci, l'animal anomenat a la història del profeta, sinó un amfós de raça gegant que s'envià a JOnàs i pocs moments després, i com que el trobàs gros, el vomità). A Mallorca

no falten les visites de les balenes a les nostres costes. I dins la ment popular no hi falten llegendes o supersticions: recordem la rondalla " La mare baleneta ", recollida per Mn Antoni Mª Alcover.

Són animals migradors (per necessitats alimentícies o climatològiques), si bé no atravessen mai l'equador, això fa que hi hagi dues poblacions de balenes, la Boreal i l'Austral.

Les balenes són els mamífers més grossos dels qui han poblat la terra, als 30 m de llargària de la rorcual blava hi hem d'afegir 150 Tm de pes. Per fer- nos una idea del que representen aquestes dimensions ens podem fixar amb el menut quan neix (les balenes només tenen un fill cada dos anys) ja pesa un parell de tones, i alimentat amb la llet materna (molt rica en greixos i poc percentatge d'aigua) augmenta uns 4 cm i 90Kgs diaris durant els vuit mesos de lactància. La gestació d'aquest animal dura entre 10 i 12 mesos.

Molt bon nedadors, estàn millor adaptats al medi aquàtic que els propis peixos. Per nedar es valen sobretot de la poderosa i llarga coa: se diu que els músculs d'ella són tan forts com l'acer i tan resistents com el nylon. Això , la perfecte forma fusiforme, i la seva estructura corpòria (el cos se pot comprimir lateralment) li permet desplaçar-se ràpidament dins el líquid element. La balena boba supera totes les marques de velocitat ja que pot superar la barrera dels 60 Km / h.

El sentits de la vista i olfacte són bastan deficients, no

així l'òide, que juntament amb el sistema d'ecolocalització, li permet orientar-se o trobar els seus companys de grup (les balenes no solen anar totes soles) que emeten renou. Actualment el sistema d'emissió-recepció de renous de les balenes es veu molt minvat degut a l'enorme quantitat de renous no naturals a l'interior dels oceans (vaixells sobretot). Se diu que si dins la mar no hi hagués cap renou, el potent so emès per una balena seria capaç d'ésser captat per una altra situada a 20.000 Km de distància. Però avui en dia les balenes ho tenen difícil: l'excessiva caça, la contaminació, renous,... quasi totes les espècies estan en perill d'extinció.

Tenen l'orifici respiratori situat a la part superior del cap, i el poden obrir o tancar a voluntat. Com a mamífers que són necessiten aire atmosfèric per respirar, pel tant han de sortir a superfície; mentres espiren el vapor d'aigua de la respiració se condensa a l'aire i pareix un brollador.

No tenen enemics naturals. Quan se senten malaltes o velles s'acosten a morir a alguna platja. També, a vegades, poden quedar agafades en un banc d'arena i si no poden fugir-ne aviat, queden esclafades pel seu propi pes. Però el qui ha fet matx a les poblacions de balenes ha estat l'home industrial modern, amb els seus vaixells-factoria, canons tiradors, d'arpons, radars,... que els ha donat caça indiscriminada (per fer-nos una idea, a la temporada 1.960- 61, se caçaren arreu del món més de 65.000 exemplars de balena) per aprofitar tot el seu cos (no se tira res), principalment els greixos de sota la pell (poden suposar el 40 % del pes de l'animal) que el protegeixen dels freds polars i de les enormes pressions (juntament amb la complexitat de l'aparell circulatori i respiratori) que es veuen obligats a suportar quan descendeixen a la zona abisal. El catxalot, degut al seu tipus d'alimentació, té la necessitat de submergir-se a profunditats que poden superar els 1.000 m.

Quasi totes les balenes tenen la pell molt prima i desprovista quasi totalment de pèl. Per altra part se diu que són animals d'un elevat coeficient intel·lectual i de complexitat psíquica comparable als homes: pateixen alteracions nervioses, crisis, depressions, neures,...

Segurament la balena (en realitat era un catxalot) més famosa de tot el món és Moby Dick, la gran balena blanca de la novel·la del mateix títol, escrita per Melville a 1.851. L'obra conta com la balena dels mars del Sud és perseguida pel capità Ahab, comandant del Pequod, i la seva tripulació per tots els mars del món, fins que el cetaci enfonsa el vaixell, desastre del que només sobreviu el narrador.

Diumenge, dia 25

A les 17 h. — La Banda de Cornetes i Tambors del Centre Cultural, recorerà el poble convidant-lo a prendre part a les Festes que comencen.

A les 18 h. — Futbol Jovenils Sant Joan - Sineu (Trofeu donat per La Caixa).

A les 20 h — Voleibol; entre els equips Absoluta masculí Petra - Bunyola i Cadetes femení Sant Joan-Vilafranca.

Dilluns, dia 26

A les 21 h. — Començament del Torneig quadrangular de Futbol, A-uan-ba-buluba-balam, Smoking-seixanta contra Ca Na Blanch.

Dimarts, dia 27

A les 21 h. — Futbol, Bar Centro contra Quintos 86.

Dimecres, dia 28

A les 19 h. — Sortida de la Casa de la Vila del Dimoni, Caps-grossos i Xeremies, que recorreran els carrers del poble.

A les 20'30 h. — A l'Ajuntament, Inauguració de l'exposició de fotografies «Expo Foto 3» de Cesar José Bujosa, patrocinada per «Sa Nostra», la de maquetes realitzades pels estudiants de l'Institut Mossén Alcover de Manacor, i la de pintura i reballs d'autors locals.

A les 22 h. — REVETLA.- Concert per la Banda de Música Filarmònica de Porreres dirigida per Jordi Rosselló i Focs Artificials a càrreg dels germans Jordà de Lloret.

Dijous, dia 29

A les 9 h. — Albada pels Xeremies acompanyats pel Dimoni i Caps-grossos

A les 10'30 h — Missa Concelebrada, per Mn. Gabriel Ramis Miquel, en Honor del Sant Patró. Durant l'Ofici es ballarà el ball de l'Oferta

A les 12 h — Carreres de Joies i Cucanyes

A les 17 h. — Proves d'habilitat i jinkama motociclista

A les 18 h. — Passacarrers per la Banda de Cornetes i Tambors del Centre Cultural.

A les 19 h — Visita del President del Govern Balear, Molt Honorable Senyor Gabriel Cañellas.

(Presentació de la Memòria Municipal i de la Unitat Sanitària) Al final es servirà un refresc a la Tercera Edat.

A les 21'30 h. — Demostració de Gimnàsia Esportiva i de Tae Wondo, baix la direcció del Grup Chong-Ma de S. Joan.

Divendres, dia 30

A les 18 h. — Futbol infantil entre dos equips locals.

A les 19 h. — Futbol Tercer i Quart classificats

A les 20 h. — Futbol Gran Final del Torneig.

A les 21 h — Vetlada d'Atletisme -Carreres a peu- (Programes apart)

Dissabte, dia 31

A les 15'30 h. — Carreres de Bicicletes, baix la direcció i organització de la «Peña Ciclista San Juan»

A les 18'30 h. — Futbol, entre els equips de 3.ª Regional de Sant Joan i Sineu (Trofeu donat per La Caixa)

A les 20 h. — Els Dímonis encalçaran els atlots pels carrers del poble acompanyats per les Xeremies i Caps-grossos.

A les 22 h — BERBENA per les orquestres: «Els Mallorquins» i Laser

Diumenge, dia 1

A les 16 h. — Carreres de Cavalls a la finca de Gosatuba

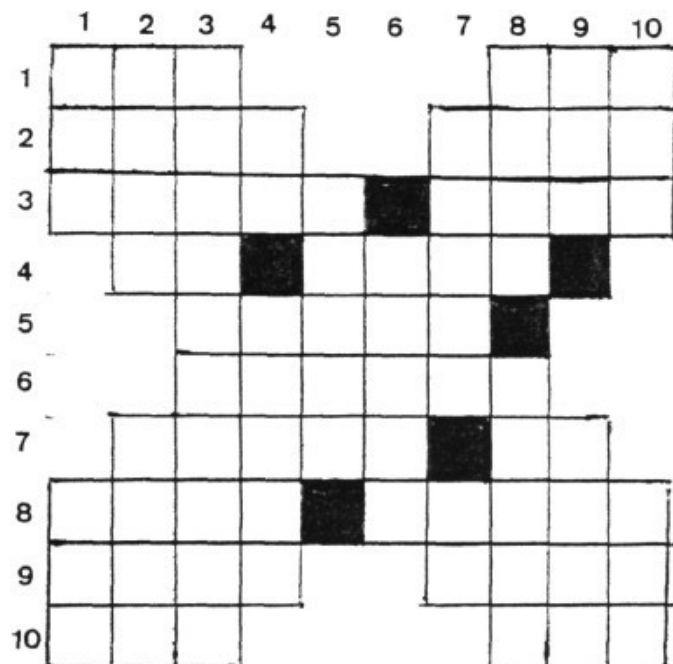
(Programes apart)

A les 22 h. — Balls Mallorquins, hi participaran diferents grups, Aires de Pagesia i tothom que vulgui.

A les 24 h. — Traca final de Festes.

HORIZONTALS .- 1.- Juntament amb l'agulla és imprescindible per cosir alguna cosa. Gas intestinal evacuat sonorament. 2.- Emplear una cosa. Substància cremosa, d'un blanc grogenc, que forma una capa sobre la llet quan aqueixa es deixa en repòs. 3.- Dirigir la vista a un lloc determinat. acsicnarF, tmemrailimaF. 4.- Afirmació. Cadascuna de les dues part carnes situades part damunt la cuixa. 5 Els qui no en saben se neguen quan hi ha molta d'aigua. 6.- Fregues enèrgicament amb les ungles damunt la pell. 7.- Els Reis d'Orient ho regalaren al Bon Jesús juntament amb or i encens. Molta por. 8.- Segona lletra de l'abecedari grec. Forma part de la vestimenta de les ovelles. 9.- Fora "h", alè, buf suau. Magistrat municipal. 10 .- Dit del que té els cabells d'un color grogenc. Tot d'una.

VERTICALS .- 1.- Resultat visible d'una combustió.

Abeurador humà. 2.- Divinitat egípcia. fruit carnos d'una planta rastrera, a la vila nostra surten molt bons . 3.- Infecció que provoca la irritació de la part del conducte respiratori situada damunt la tràquea. 4.- El deu Sol egipci. Equivocat. 5.- Artilugi inventat durant la segona guerra mundial que permet localitzar objectes a llargues distàncies. 6.- Relatiu al neixement. 7.- Substància blanca, iridiscent, que forma la capa interior de certes copinyes. Matrícula de Lleida. 8.- Diminutiu carinyós de Francisca. Allò que aplegam quan feim una feina feixuga. Euskadi ta Askatasuna. Juntar, afegir. 10 .- Invent de plàstic, fusta, goma, llauna, suro, ..., que serveix perquè no ens fugi el contingut d'un recipient. Allò que tenen els aucells i avions.

=====

F E T .-

Conten que va passar entre dos santjoaners a una d'aquelles excursions- peregrinacions que feien un temps a Santiago de Compostela.

La passejada era amb autocar, i ja dins Galícia, a una de les parades que feien cada parell d'hores per descansar, un dels dos (li direm Pere) va entablar conversa amb una oriünda. En Pere arrossegava un poc la llengua per parlar castellà, però s'entenien.

Amb això que l'altre, amic de Pere, s'acostà i acaparà l'atenció de la joveneta, i Pere tot enflabiolat va dir a la seva interlocutora, i referint-se al seu amic:

— " Déjalo a éste, que es un llaurador de arada an rodas ".

Encara ara en riuen plegats d'aquella feta.

